

Србобран излази три или четир пута на недељу.
Предлату примају све п. и кр. поште, познати скупитељи и уредничтво (грчка улица у кући број 1419)
Рукописи невраћају се натраг.

СРБОВБРАН

Предлатна цена
три месеца 3 форинта на
год. 6 ф., на год. 12 ф. а. п.
Огласи: новци до 20 врта
за трипут стаю 3 форинта 70
полч. већи преко 20 до 40
врта, 5 форинта аустријске
вредности.

ГОД. VI.

У НОВОМ САДУ У УТОРАК 1. МАРТА 1866.

БРОЈ 25.

Нови Сад 28. фебруара.

Источно питањ је у баук, кои непрестано плаши европске дворове. Свама е до тога стало, да се оно едном коначно реши, и омет ни една велесила не ће или не сме, да метне руку на посао, него га оставља у стању садашњем, (in statu quo) а то ће р-ћа у стању трулом, кои на дуги обстанак никако неможе рачувати.

Цар е Никола Турску назвао болештиним човеком. Истину ових речи ни едан европски дипломат не усуди се до данас опроврћи: ер сваки е уверен, да е тако, и да е европско-турско царство изнутра сасвим труло, и да би се оно већ само по себи морало сурвати; ер животиње силе у себи нема. Али европске силе сматрају га као *нуждно зло*, и ушито се, против обштер начела хришћанских држава, да му душу чувају, колико е ваше могуће. Да е овака политика повдвиг велесила не само неправедна, него и по славенско Хришћанство у Турској убитачно, држимо, да би изашно било овде докато е водити, као и то, да таква политика дуго владати не може. Ми смо видели, како е Црна-Гора, шака люди, умела јуначки своју независност досад бранити и сачувати. Видисмо и то, како бесмртни Караборбе са малом четом србских јунака устаде, и без помоћи европских велесила не само Србију од јрма турског ослободи, него и сам град Београд витешки освои. Видисмо грчку краљевину помоћу своих јунака и три заштитне велесиле, видисмо Влашку и Молдавију помоћу Русова ослободити.

Овде би било уместно питати: е ли ослобођењ споменутих кнежевина и краљевина европским дворовима од какве штете било? Боже сачувај! Него шта више суевдне се силе радоваше, да су поломљена крила силе, кои е целом Хришћанству заклету непријатељ, кои е до то доба невакзавне иде аустријском царству нанео.

Али е едне стране страх и завист западних сила, да руски улив у турско-славенским провин-

цима не овлада, е друге стране крајина себичност трговачког народа енглеског учинаше, те се, у мн-сто да се и *Босна, Херцеговина, Бугарска и грчке провинције ослободје, на по пушта ареиоробена турске државе стаде.*

Страх и завист бише од сад едни мотиви, кои руководеће европске велесиле у погледу источног питања; њима руковођене силе од старих добротвора и заштитника *укинутих народа* претвориле се сад у заштитнике *блисташке Порте.*

Од овог доба угрђено Хришћанство у Турској стени и ваине за помоћ; али хришћанска Европа обавезала се свечаним уговорима душу „болештиног човека“ чувати, пак неће да чуе за нечужевне иде. Усуди ли се кои народ у очјаво да покуша окове са себе сбацити; тежко иђму! Не Порта, него рођена хришћанска браћа устану противу иђга!

Погледајмо на црногорско-херцеговачку војну пре три године. Херцеговци хтедоше себи домаћу автономно јуначки изговрати; у помоћ им притекоше храбри Црногорци. Турска сила устаде против њих и едан од најкрвавијих ретова отвори се. Турци скупо плати, али тек победи.

Ели у том крвавом рату сам евои Турчин у турском стању био? И е ли ова војна само *турским* и *ицом* вођена?

Из лета овога од год. 1862 познато нам е на жалост, да е турска у то доба не би могла онако огромна ратна водити, да јој ни су Енглези свога цена отворили; и да е у стању турском много *ваљадних* Хришћана било, шта више, да су товиша турским Французи и Енглези управљали.

А шта се данас на другом бојном пољу, на пољу дипломатике, за гаранцију уставног живота ослобођених народа ради? Ништа.

Ели нам примера у подунавским кнежевинама. Докле европске гарантује велесиле равнодушно гледаше, како кнез Куза устав земљ, на кои се заклео, сваки час гази, и е Французима кокетује, дотле праве патриоте *изнађаше* начин, да се без

народна ваљаност нарече, а народ у делу самом ни у ену још о тој својој властности што неуско није. Управљачи одбор у „Новом Саду“ постои и управља он сам зна како — ер отуда едва кои глас на јавност (осим ако е од народа помоћ каква *нужна*) и то као из мртвих излази, местан одбори постоје, незнају сами како и од куда — позориште ишга народ — без да икаква напредка видимо — и све се то у најкраснији вид увија док се едном на трошном темелу подигнута сграда под ударом и сама времена неусурва. Управљачи одбор без сумњ већ сам увија е чега завод наш и при овако слаби материјални околностима морално болује. Управљачи одбор то увија и држи за алачно да ће данашњи управитељ данас сутра сам свезовољно од управе позоришне да одустане. Но почем добри духови и апостоли брајљиво своје лаке гласе трескајући свету телале, да без данашњи управитеља позориште ербеко обетати неможе; то ћу утехе ради ово да заштитам? Ели данашњи управитељ позоришта почем е он као што иђгов родољубиви колега „Змај“ вели „*unicus in genere suo*“ — за управу дотична знања већ собом из колеске или из школе понео? Питам и каква мораю то бити та редка знања, високе те школе, и какве то ретке заслуге у данашњег позоришног управитеља, кад е већ и сам „Змај“ често јором занешен у набрашију ејини врлина од милете и дивоте сасвим прекривно. Вредно би било да е бар куриозитета ради, ако не ипаче едну од огромних заслуга именово да бар свет за по зна! Питам и кои су то та извршена дела, са кои е данашњи управитељ позоришта у нашој књижевности епоху учинио и то таку да већ и сам комборска препарандија кадра нив достојно му место међу књижевницима србским одредите. Ер било о баснама досетивним било о чему год говора, редко е да се име г. I Борђевића у препарандији даице неспомене. Врло е незнатна особа данашњи позоришна управитељ по себи, да би и речи вредно било о њему у јавни листови потегнути, да он на челу ерб заводу постои. Што се тиче иђгова драматургијна знања и уазнавања, едне од највисорени књижев-

квопролетил деспотијама опросте. Дипломатика се европска тих нађе инаенађена. У овом инаенађењу могу смешни бити планови, кои едва или друга велесила у погледу подунавских кнежевина у примах поче ковати. Али оригиналношћу својом едан е еднати у свом роду план блистат. Порте, кои сирота већ помисли, да она у овом изванредном стању има право *приремени* владу у кнежевинама у своје руке узети, и предложити другим велесилама, да се на тај конач едан турски комесар тамо пошлџ.

Ево како турски министри мисле о автономии ослобођених кнежевина. Дворови остали наравно ни су могли на то пристати, ер су видели, да *приремена народна влада* не би трпела турског комесара у својој земљи да њоме управља, и одмах би се сукоб породило, кои се свакојко жели избећи.

Али сукоба ће свагда дотле бити, и неточно ће питањ непрестано Европске дворове плашити, докле се оно природним путем не реши; а тај е: да се *народи хришћански у турско-славенским провинцијима ослободје и своју народну автономно управу добию.*

Имеђу велесила европских *дје* су силе, кои су и по *географском* и *политичном* положају своје *позване*, да постоје, да се ово *природно* решењ источног питања што пре сврши, и тим страх, кои у нерешеном том питању лежи, едном уклоне. Те су две силе: *Аустрија* и *Русија*.

Ако се ове две велесиле споразуму и правим путем приступе к решењу источног питања и на тај конач код Порте озбиљески узпосредују, да се *Хришћанству хришћанска домаћа самоуправа* даде, нив се сумњати о срећном успеху посредовања. Посредовањ ово било би осим тога крунисано симпатном народном, кои би ослобођене народе за посредујеће велесиле за навек позвала, што би свакојко по обе стране од великог политичног значаја и користи било.

Овај би едан пут био у единакој мери спасо-

ности прошли и данашњи времена имам узрока подпуно рећи судећи по чланцима у „Матици“ кои глумцима на читањ или бољ рећи на учењ препоручује, — да е знаињ иђгово слабакко детенце у повојци, кои никаква изгледа за живот нема. Што се тиче позоришта сама и онога, кои е ту идеју у Срба покренуо — то е само саварна да е пре данашњег управитеља позориште за Србе „*terra incognita*“ била. Овај кои е у Србама прво позоришно дело списао, тај е већ и први нужду позоришта очитово. А то е ваљда био госп. I Борђевић? На најпосле та то бар давно било нив — та имали већ јачета, кои леваа, да е Емил Чакра први био, коме е постанак позоришта не само на уста него и на срцу лежао? Ми сви само то знамо и ништа друго — да е у оно доба кад се е темел ерб. позоришту полагао, да се е тада уредничтво „Срб. Дневника“ под именовом I Борђевића водило. Ми сви тада радисмо и борисмо се за ербеко позориште а госп. I Борђевић за своје уточиште. Оно су наше, а то су иђгове те високе моралне заслуге! Што се висока степен иђгова као књижевника, правника, филозофа и медецинара тиче — то остављам славним пријатељима и обожавањима данашњег позоришног управитеља, нека они о високоумним иђговим оригиналним производима те неизбројне потице воде. Но комборска би препарандија могла бар своје собствене заслуге ради, кад и онако ишга свога у програмима школским нема бар по кои иђгов нацртај свету доставити, да се тај ненакнађени губитак ербекој књижевности уштеди. Сад на ствар саму! Ј сам у рецензијама моји јсно очитовао, како би дружини вештини и вичан учитељ нуждан био. Ј ништа друго на осталим глумцима осим Андријевића, Ружаћа, Коларовића, Зорића и Рашића — Коларовајке, Ружјке, гђе С. Поповић и Рашићке невадим, до ли оно, што е и сваки дилетант на видик изнети кадар. Што е школе и глумачке вештине, то е само у они што су на загребачкој позорици били, а у ова други (Зорића, Рашића, Рашићке) и то особито у гђе С. Поповићеве *надокањава* напредан дар све оно што их позоришни управитељ научити кадар није. Межди онај, коме мозак покренут није, о труду и

ПОДЛИСТАК.

Ели *нужно* ерб. нар. позоришту управитељско звање?

Да наше позориште својна а и добро народа ниве — да жени е сваком другом Србију до напредка завода овог стало ниве, неби и пера потезао, нити „Србобран“ доштом овим непуњавао. Ј сам још пре рекао (као што закон 1848 свџочи) да рука туђинштине свуда заватити може, како у форум судиски у средњу и нашу грађанску учајоу, тако и саму цркву, и у свим тим заводима вадра е хидра туђинштине гвџдо свое да сгради. Али на позорици нашој у посебној дому народа ербеког — само ће онда србена реч да умукне, кад и сама Србина неубуде. И видим, да већ на све стране по свим ербевим обштинама — чудни неки дух влада. Сви ваде да завод овај не само материјално по особито морално болује и икако ненапредује — сви би му хтели да помогну, само му лека незнају. — Ј ћу покушати, да мало ону маглу разгоним, коју е монополизам похуљавне котерве неколецини света намет на очи навукао. Ево пет година како тај завод на чврстом камену (недао Бог да е из песку) подигасмо! Ми — (само незнам ко; ер народ зацело ни прилике још имао ниве, да о томе што просбори) том заводу на чело управљачи одбор или бољ р-ћа данашњег позоришног управитеља наравно провизорно, взо што е и само данашњи позориште, стависмо. Провена би еза промене, позориште виаде своју канелу, виаде свога редитеља (та чудно е и номислати представе без вешта редитеља) — на нестале све то. Само што се још данас управљачи одбор, управа и дружина одржала. Нема сумњ, да народ наш данас вваорно не толико на завод наш, као на управу тога завода погледа. Ретко е обштине већ наћи, гди то данашња управа и сама некусала ниве! Како у управљачи одбору, тако и у управи позоришног налазе се без сумњ много кужни удови, кои би још за времена своим начном подкресати ваљало. Све што се у тој струци ради, све се под народним именовом ради. Свуд се ербеки грб взмеће и

носан за обе стране; сваки други мањ више опасан у првом акту драмског, а може бити још опаснији у последицама.

Аустрији и Русији обадва су отворена. До њих стон, који ће поћи.

Станџ у Ческој.

(Саржетан).

Пре него што ћемо се упустити у даљ набрајањ њих необорних факта, констатујемо, да и сама званична „Праг. Цтг.“ у јучеравњ броју свом у обави на немале догађањ на свеучилишту наводи, да је један немачки професор уочи дана, кад ће се питањ о равноправности решити, издао брошуру овуу *успреда*. Да ли је та брошура „аустријским, или чешким“ правцем ударила? Или су онде само ђаци крици, где професори називају, вређају и побуђују! „Дебата“ обе „Пресе.“ и „Оста. П.“ ваљда су кроз бочко начрци само чешке ђаке видиле? Нека екаму начрци, на ње јавности и свеми поштено више користити, ако се одваже да објективно пресуду изреку. Особито би световали „Дебати“, да се оне тражити „необузданост и страственост међу Чесима“, него нека то потражи међу онима, који уредима својим вагву заводеауше; кад се неуме другиче бранити, а сна нека се оне погрдни ажурни, као што су: „простота“ недопушта слободну реч. Немци су у саборници обседали, а по секцијама их „простота“ напада, и т. д.; озбице намњаштотине и рафинирање лажна неслуже (ој баш на част.

Ко објективно све околности наше расуди, мора признати, да Чеси и сувише расподушваости имају, ер на другом месту, айде „Дебати“ за љубав да реклемо у Угарској, или у Польској, неби се зацело ни мањ увреде тако мирно отригле. — Праг је маран, а то је сигурно, да га ина полиција умирила. —

Шта се догодило изван Прага?

Већ од такоко година тужимо се ми и наши едномисленци на прационалну народну економију, која је у Аустрији особито код Шмерлинг-Плепером на развљинама народиџ благостана свој врх дошла. Кад смо кдали „Преглед материјални интереса“ под Шмерлингом, окомнијући га, по не таком неспособном министарству за љубав, него у интересу саме државе, да нас к оној материјалној пропасти води, код социјалне револуције раба, онда нас одма аловинцима жатосеше, и то због повреде јавнога мара. Кад се данас по читави пределу у очевидној својој оскудици и глади подижу, онда

пожртвовању позоришна управитеља говорити, кад дружина за два и по месеца у Соњбору од една комада више научила вие. Прошла је већ година ево како је ерб. нар. позориште „Нови-Сад“ оставило, на патам ја славу управу зар ће она имати лица само са четири нова комада летњу сезону тамо да започне? У чему се дакле састоз тај сува достојан труд и то печувано пожртвовањ за народиџет. — Но оставимо се сада тога и обазрамо се на „братство“ које вело да је ерб. нар. позориште у г. I. Борђевићу идентификовано, и да са отступанем његови неизбежна пронаст ербског позоришту предстој. Да г. I. Борђевић ни представљаче а како ли глумачке вештине нема, то показује гестус и мимика, то показује декламованј и њвоичини моменти у сви глумача, код ли под његовом управом ево 5 година на вашој позоришци проведоме, премда и волџ и дара имају. Заслуге његове око репертоара врло су слабе или баш никакве; ер мени бар више од три превода ништа друго познато ние. Што је прерађени дела и превода — то је све скоро од г. А. Телечког! Али најпосле све и да ние тако као што и наводим ипак нарећи морам, да на нашем позоришном заводу управитељско звање као што је данас, а и најпосле као што би по своме значају требало да је, места нема нити имати може! Управа позоришна ништа друго ние до ја контрола, да се дружина правилна сходно влада Позориште је народни завод, о њему још сабор ербски ништ потањ изборио ние; што се њиме ради све се то под именом народа ради, по народу се нигда прилика веда, да и народ у провазорном стању овом ако никакво другачије, а оно бар у форми властитост своју упражњава. Ја дакле тврдим, да је управитељско звање есвими излишно, позоришту ва терет и замењом га овим. Ваљном дружином и вештањ редитељем (у смислу §. 115. §. 116 позор. правила) под непосредним надзором месни одбора, а посредним управљајућа одбора подуноу е цели и смислу завода одговорено. Народа се глас чув само у слободной обштини, поведине слободне обштине могу се само у погледу позоришта у месни одбори нара-

тај безавестан измет бирократског централизма, код е највише крив тџ глади и оскудици, одма сву кривицу баца на министарство Волкредицево, и извљил очини борбу сиротинџ за свакадшњива свој лебац народним агитацијама; чини федерализам одговорни за оно, што је централизам од толико година на благостану народиџ сагрешно. Едан репрезентант те народиџ економне, *илемениши* Плепер, засџдава у чешком сабору, и невостави ни едну седницу, где се народни агитација таче, а иначе недржи за уредно, да своју одличну даровитост око подизања народног благостана изкрва.

Но ова непуштања имају још и другу страну. Сиротинџа, пролетаријат, код насљиво постаје, што свака радња престаје и што се влада у народно-економским питањима досада сасвим насавно држала, поче нападати на све Јидове; они су већ одвину у народни круговима рђаво зависани, и одовуд изводи проф. Хербст, да сва гоненија против Јидова од народника припадле.

Немачке новине почше одма бунцата о Хустишту, вандалству и парварству чешком спрам Јидова што је Немеце неће мимоћи; канниализам и грађански рат, веле, плодови су Белкредицево политичке.

Да видимо, каква је то револуција, да је политичка, народна или социјална?

Међу немачким пограничним становичством глад је овладао. Одма се одбор саставио, код би средства нашао да одклони ту неволу од тамошњиџ становичества. Пре две године дана е сам се сабор емилонво, те стотине хиљада на раву — избацио. Земљеско заступничтво што више тако е далеко забраздило, да е *привашиним* људма из земљеских заклада новаца позајмило, да тамо где е нужде фабрике подигну.

Међу раденицима у форовичком округу такођер е нека криза наступила; подайте људма раче, подайте им новац, од ког би живити могли, на е „револуција“ утишана. Но шта учинише нека гонода у сабору, код су за „немачке“ раденике стотине хиљада из земљеских заклада потрошени? Професор Брициц и његови другари интерелую намњешњак, да *ли е доста* полиције и војника тамо где глад влада одасма? Од бајонета и сабала войске наше само ће се они засатати, код погину, а код преживе вактевају ести, вактевају посла. За „чешке“ раденике ние се дакле госи Брициц тако заузети могао као за „немачке“? Бар су то зато учинити требали, да сачувају Јидове од „чешког“ парварства. Чешки песалници несподоме се мешати

вати, код они из свог средине шаберу, а све поедине обштине ваљ да на главној скуштини ва-ступане буду. То е у провазорном стању овом само едино средство, код би народ до тога увиђени дошао, да би и срцем и душом позориште приграло, и као што га е сам на вишта подигао тако би га и сам држао! Што управљајући одбор неперечиси и и недопусти, на позоришца се представити несме. Редитељ мора сам бити глумач (у смислу §§§ 129. 130. 131) и то ако не баш први а оно бар од најбољи. Уз редитеља стои подредитељ, код у свим моментима гди редитељ мањка, овога заступити мора. Истина е да ниема тако рећи и глумци на сабор нестоз а још мањ вљни редитељ. Али и сам подуноу уверен, да би ми са г. А. Телечкиим као таковим подуноу задовољни бити могли. А као подредитеља у велико и позоришну дружину нашу познаем, усудво би се свагда г. А. Ружића препоручити; ер не само са његове вештине но и ипаче ориентацио еја ја, да он сваду у публици, код припреман и расборит млад човек — удалџи од свата интригантства, највеће уважењ љубава. Што се § 116 таче раздвој редитељ у споразумљиво (не са управитељем; ер овај сасвими отиња, не) са подредитељем улоге. Гди се сви неслажу и то на очевидни уштрб едном или другом глумцу; ту интерелую месни одбор! Сва ова прва и дужности код су до данас управи позоришној уручена била навршава месни одбор или екува или у поединим моментима чрез свог поверене чланове. Сва егзекутивна и палаци, код су до данас управу припадали, припадају месним одборима. Редитељ и сваки члан обраћа се у оним случајевима у којима га правила на управитеља упуђују на месни одбор. Месни одбор неперешава ништа президијално по само у седници! Одборе месне бира свака ербска обштине из свог средине. При саборима ваљ свагда на литерарно, правно политично, економично, изображене људе — на родољубиве грађане, едном речу на оне, код и делом и словом показују да им завод овај на срцу, лежи особито приренић узимати. На сабор месни ови одбора ваљ управљајући одбор ради на-

ни у шта, ер и онако се каже, да „они шуруу са раденичкиим бунцијима.“

Народ мора да гладује, народ неможе да добије ни нужно гвође за своју радню, а ц. в. чиновници покрадоме у облажџи Прибраму толико и толико сребра и продадоме Јидовима. *) Едан, да трни горку оскудицу, а други да има привилегију да може красти, — па кога то неба огорчило? *Овој демонстрацији и уштанку раденичкиом крици су дакле они, код су оваку управу подпомагали и заштићавали.* Ние ли садана влада ову чету ербљиваца расудила, ниемо ли ми и наши едномисленци ову деморализацију нештедице одричили? или е то учинила пређашња влада, код е те жигосане особе заштићавала и међу свог пријатељ бродла?

Но још нешто, што е врло ваљно. У покрету никога нештеде; али раздражени народ сад е особито сву своју мржњу против Јидова окренуо. А зашто? Јидови у Ческој одаваз се већ понашају као највећи противници народног развљка; где год могу жару е ваде против Чеха, погрђују по јавни ластови народност чешку, хуле и руже најсветије аманете чешке историје. Па е ли можно, да народ ту ладворван остане, кад се са своју страв извљива, гази и вређа? — Чине ли и Јидови у Угарској то исто? Да ли се Деак за еманципацију Јидова зато заузима, што они мађарску народност каљају и вређају? — Ми да е овако понашањ Јидова безопасно и еменно, ипак е у стању народ до крайиџ огорчени довести. И немачка е „простота“ под Шмерлингом против Јидова се дизала, ние дакле никакво чудо, да се тај случај и под Белкредицем догоди, кад е народ увереџ. Ни едан народ недопушта тако лако, да му други светнију његову, *иле и историју*, гази и каља, ма био он простан или изображенни од Чеха. „Политик.“

Сабор троедне краљевине.

Сџдница 19. фебр.

Пушпан: Немогу евладати чувства горкога, код ми изнуноу ерце, и код ваљда обузима на ново ерца демородних чланова вис куће, кад се овај вие рескрипци онде други пут прочитао. Морам неперено казати, да колико год е рескрипци да сада II Вел. одремити исподило на сабор троедне краљевине, да ние баш ни едан у мени пробудио толико горка чувства, кодко управо овај; ер дочим се у свих прилашњих рескрипци, што се целокупности

*) Познато ће бити, да се у рудеконпала и Прибраму ердној крађи пре кратког времена утаг ушло, ери чему су много високе особе компромитоване. У.

предка нашег завода без свака оклевања све ербеке обштине, гди ва наше позориште изгледа има, да позове. На седница месни одбора ниеу искључени ни они којма глас и на главној скуштини у смислу устава припада. Колико е код обштине на позоришан фонд приложлиа, са толико гласова треба она саравмерено по акцијама на свакој главној скуштини заступљива да буде. Месни ови одбори стоје у међусобном споразумљено. Договарају се гди и за које време позоришна дружина представе да дзе, и врруготовљива све што е за дочек нуждно! Месни одбори су едном речу естрога контрола, код сваки 14 или месец дана извешја управљајућем одбору доставља. Чин се установе естали месни одбори, тако по себи еднана и агенција! Ер сви ови одбори болџ познано и себе и своју публику и у сваком смислу тачало се издржавани позоришта или прилагани на издржаванј, већ е заводу добит и препорука са сви него са позоришни агента. Ово е најдртай у главном, а што се специјални ствари тиче то остављају наредби управљајућа одбора. Ово е едино средство, код би се у моралном погледу закон и ред одржао, и код би се свакој самовољји и злоупотребењу на пут естали могло, а у материјалном погледу са укинуто управу и агенцију уштедило би се позоришту бар 1,400 фор. ав вр. Ми дивемо заставу за уставну слободу, за одговорно министарство, за слободна муниципалнија, за политичан развљак и напредак наше народности, ми се боримо за слободу говора и пресе — ми све то чинимо и у јавном животу ограђуемо се против еуседнија еалерија, а у унутрашњости изрода нашег вапустенно најваљатније носеце за просвету и развљак народна живља саховољни и монополу привљдљива капацитета, код едан другог долге подушару, док се едном несурвају. Сваки члан народна позоришта, био он управитељ био, ко му драго, код воли да неживи од милости народа, но да е народ још њему на милост епао, те вамете човечанска колџна вечита анатема врати!!

У Соњбору.

— Ј. —

тродне краљевине тиче Н. Вел. вада олако изразити изволито, да ће се жели ова тродне краљевине изнудити, и да ће учинити она, која и тој сврхе ваде; али у овом рескрипту та жаловна описан, да се од овога правца, кога се влада сада држала, сада напреднут одступити, и да се што се целокупности наше особито гледе Краљевине тиче напреднут, као мачем пресекао изуче наших болних вада, те су нам шајке потонуле, ер се парочито к-же, да се Краљва гледе управе фактично са тродном краљевином савити неможе, већ да ће се полштинце онакове увести, које ће сама Краљва за ба годат сматрати.

Овакова изјава препуна е горе проине, која се овом сабору представља ер да ће Краљва благодат оследи на казне јој се полштинце далс, док год под јаром војничким стени и док год неужива дубокиности уставе, тога допста бити неће, и горе проине бити неможе него е ова. (Живно!) Зато и мислим, да ми овај кр. рескрипт, што се његова сад жели тиче, муком мимови неможемо, премда нам овде много средства нема за помоћ, ер сила бога немоли. А ми што да чинимо проти таковој изјави? Да нове репрезентацие нове представке пошлјам, које ће нести успех имати? Ер видимо на са га да се влада само титра са најсветиим чувствима оне земљи (Живно!) И да све оно као добродошло прихваћа, што њој у прилог иде, а све што народу год, што е кадране ране његове зацелити, у немир баца, као да нечувствуе ране, што их народ тако дубоко осећа. Бог прости оним, кои Н. Вел. тако првим саветом напућују, те дају савет Н. Вел. кои сигурно нас спасеосан за целу државу, ер ће ю можебити у такоу кризу довести, која сигурно неће бити на корсет и срећу не само тродне краљевине, него и укуине државе. Питанъ е дакле сада, што да чинимо у очиглед оваковога рескрипта! За одговор на ово питањ морамо оком сврнути на садржај рескрипта. Садржај његов садржае одговор на нашу адресу.

Одговор овај има две чести. Прва изјавља задовољство, што смо негативно ставоваште оставили и гледе укуиних послова приправност нашу изјавили, да ове послове заједнички са Угарском прављам. Истина, то е лево над едан фактор законодавног тела каже, да е задовољан; али жели боже други фактор нис задовољан е оним, што се одозгор чинило. (Живно!)

Што се прве чести одговора тиче, где се ми позиваљмо, да приступимо к избору одбора, кога ћемо послати на уг. сабор, као што смо ми од Н. Вел. захтевали и проини, да нам његову изјаву приобити, дошао своим изјавом у адреси горњ и долњ куће, нам у толико у сугрет, да се барем први корак учинити може, кој е потребит, ако хоћемо да поразумиљ с Угарском постигнемо, и да се постигне сврха ова, за којом сви идемо, наиме благоставъ и срећа обе краљевине. Ако човек сматра ово, што смо ми у нашој адреси изјавили, да смо ми нарочито молили Н. Вел., да нам изволи изаћи на оно очитовањ наше, које се у нашој адреси садржае, изјаву уг. сабора и приобити то нам; и кад ми смотримо да е убит, кои е ставији у нашој адреси, нева сабор уг. својом изјавом задовољн нашем народу, изнудити: можемо казати, да е неки темелъ поствљен, и да ми друго немамо чинити, него одавати се позиву Н. Вел. и приступити к избору одбора одма, кои ће поћи у Пешту, и кои се има са сличним одбором сабора у договор упућити.

Што се тиче целокупности, кои е тако горко повређена и којој за сада, док смо овако осамљени лева наша нећемо моћи, то и мислим, да би кућа приступила на предлог двоветни, кога бја се у услед овога рескрипта усудно вис. кући представити Први предлог, да се услед рескрипта закључи, да ће вис. кућа предузети одма избор оних чланова, кои ће поћи у Пешту, и да се у ту сврху претвори у тайну седницу, да би се могло извести овај избор, и кад се избор овај обави, да се путем нашега председничтва резултат приобити председничтву долњ и великаше куће уг. сабора, и одма позви одирави онамо, нека и они одбор одаберу у овом броју како ми. Што се целокупности тиче, мой е предлог да у записнику каутелу и дубоко сажалвн изјавимо, што е свезником Н. Вел. пошло за руком, те е Н. Вел. одговором своим не само дубоко развизило срца верних своих Хрвата, него да е овако одељан одговор можебити вета чин крунисана, кога не само Н. Вел. него и народ у Угарској и тродне краљевине народ тако желимо очекивају, отегнуо, и да се ова каутела и сажалвн за чуванъ права наших у записник наш постави.

Перковац: Я имаю други предлог учинити. Мислим, да е ово тако важан предмет, да ми е места

о њм одлуке наређи неможемо, и зато предлагем, да се рескрипт предаде одбору од неколико чланова, да аз кои дан свој предлог учине, на темелу кога би ми онда одлуку своју створити могли. Я сам вада брзано и вступило политичку такоу, кои се може сматрати едном целином; не познаем ни посебна питања о послови целокупне монархије, нити посебна питања о одношају нашем изпрама Краљевини Угарској, нити посебна питања о целокупности наше домовине: већ сво све мора бити у едной целости. Ако желимо створити точан одговор на кр. одине, морамо га приспособити е оном политиком, којом смо њи назвали. Народ хрв. држ. е строго свога права, док е влада ствала на пушту нолу негацие, изрекао е у својој адреси, да улаже свечани просъд проти самовластној, у ничем по њм несакривљивој обустави нашега устава, те да се ограбује против свим последицама, кои би одатле протекле или кои би се на штету наших права догодити могли. Нисе никаква уреда по никога, ако се рекне, да се може добром савешћу и дан давас овако мислати; али очитовања владе коима она иде у сугрет само зато, да се неможе рећи, да су они криви, што е посао помирења заповен. Аустр. влада свршила е сама све те несреће.

И ово е едвини мотив, кои нас е могло потакнути, да смо пристаи на заједничко са Угарском, ер е Н. Вел. очит вало, да е вольно дати се крунити круном св. Стефана и тѣм приликом уставну размрицу на крај извести. Ми смо учинили шта е било могуће учинити; али усудно смо рекли, да ћемо то учинити само онда, ако зможемо судловати као органична целина. Зато се наша политика делити неда. Још нешто напоменути важи, да се види, како нам овај одине неможе бити невољан, и да се оно, што е мой предговорник рекао, неслаже е нашој адреси; ер рескрипт говора само о некој суверетној изјави о адреси уг. сабора, за кој ми службено изјави невамо, а ми у својој адреси нарочито хоћемо, да се уг. сабор изјави, да е приправан е нама решавати наш међусобни одношај на темелу чл. 42 г. 1861. Ако се пак већ оће, да се позиваљ на адресу уг. сабора, о кои смо ми само приватним путем обавештеви, то се ни овде неваљно савим точно нашој адреси одговарајуће очитовањ; али нешто се налази, што е у управу противно нашој адреси т. е. питањ наше целости, ер е познато, да обе адресе уг. сабора траже управу противно. Осим тога прелазим преко најглавнига питања нашега живота необичном лакоћом кр. одине, те оно, што ми сматрамо за *темелъ* и *место пошлти нашега живота*, назива се *формалним преаонама*; а препене имале би бити у том, што ми захтевамо ово речено очитовањ.

У кр. одинсу говори се о Далмацији, на се каже, што смо и доседа чули, али чега веровати и можемо, и о чем нас нико упутити неможе; ер ако се вели, да ће се Далмација тек онда придружати Хрватској и Славонији, кад буде решен наш државноправни одношај, то ћемо ми ово изврнути, па казати: ми ћемо државноправни одношај решити онда, кад Далмација буде е нама седницана. (Живно!)

У погледу крајине нис ми се на делено упућити, само то кажем: ако се вели, да ми нисмо властат тражити издвачењ Крајине е матером земљом, то ће рећи: да сви они наши закони, кои поштуемо као светию, ер их е народ створио, а краљ потврдио, да нису друго него сатира на хрв. народ и на његову устрљивост. (Живно!)

У осталој са придружемо право о том још говорити, кад ствар дође на мериторно разправљанъ.

Питанъ е сада само то, да ли се има овај рескрипт одма решити, или се има изабрати одбор, кои ће дотичан предлог приправити.

Мразовић подувире предлог Перковца.

Жискович вели, да се ту ради о том, да ли ће се одгодити претресанъ одине, или га треба сад одма предузети, те изабрати одбор, кои би отишао у Пешту. Сараћа позор на оне речи кр. одине, коима е речено, да „непочасив часа“ изаберемо одбор за Пешту, те мисли, да се такоу позиву морамо одавати. Празна е, да у одинси нисе овако одговорено, као што смо се надали, но низк да нам се види за онај неги поштуан, што га нагласисмо у адреси. Ако сабор уг. неврстане на тај поштуан, да се наш одбор неће упућити у никакво договарањ, но да неувића погубелъ, зашто да тај одма невенуемо. Приход-бли положој тродне краљевине е положим Ердељу. Константира, да е сво први пут, што Аустрија признае, да ће се народ са народом договарити, па неби желимо, да тај корак остане без успеха. Болю би се онда, да ће се с нама поштуати заповедним путем. Уважава ту околност, што е кр. одине учинило народ тродне краљевине у погледу изјавне целокупности, али ми-

сли, да се ова жалост надокнађуе повољним решенъ саборски захтева у одношају са Угарском. Ов е тога мисли, да се избор одбора неогоди.

Полиш се изјављуе за предлог Кушлана. Мисли, да нема члана у вис. кући, кои неби осетно жалост ради одговора на адресу; но констатира, да се он нисе никада вадао повољному успеху адресе ради целокупности, па да е рекао, да се ово неће решити у Бечу него у Пешти. Неувића потребе предлога Перковца, ер нева, чѣм би се одбор онај бавио, дотим е одине јасан.

Шрам, Жужел, Вебер, и Цепулић пристају уз Перковца.

Кушлан побия предлог Перковца, ер нема праве сврхе и неваљно отезати е решенъ, које отезанъ е погубелно. Вели оним, кои су сумњали о службености уг. одговора, изражена оним кр. одинсом на наш 42. чл. 1861. те каже, да е краљ. рескрипт доста службев одговор на чл. 42 од г. 1861. Ми имадемо најпре решити наш државноправни одношај с Угарском, пак ћемо онда истом остало решавати. Одбору не треба напућва давати, ер ће у њм ваљда бити мудри и обзирни мужеви, и ер закључи тога одбора долазе још на сабор, да разоравали, а напућак е и онако наш чланак 42. од 1861. кога ће се одбор строго морати држати. Ако би предлог мой пропао, пристаем уз предлог Перковца, само ваљ онда одбору преklusивни термини определити, до кога ће имати своје извешће поднести.

Пошто и Перковац још едном узведе реч за свој предлог, дође до гласања, при коме вѣћина прими Перковца предлог. У одбор бише изабрани Рачки, Мразовић, Кушлан, Цепулић, Прица, Воичина и Шухај.

Седнице су одгођене до 23. фебр.

Нови Сад, 28. фебр.

Честити наш старина, парох меленачки г. Павле *Бибил* постао е са својих заслуга за школу и народно изобржењ *аустриски алемил* е палником „*Јноволски*“.

— Јуче е држао књижевни одбор Матице Србске седницу. Дѣло г. Дра. Натомевића под насловом „вредна рука господари, а лева робуе“ награђено е с 15 дуката.

— Из Беча се јави, да е провкт желъзничке пруге од *Арада* преко *Кикинде*, *Са Бечеј*, *Ердуша* до *Осека*, од Н. Вел. одобрен. Код Ердуша ће се преко Дунава издати мост, почем су све препоне код ратног министарства, кои су досад томе на путу стајале, уклоњене. О продужено желъзничке пруге од *Осека* у *Загреб* мора се ово друштво упућити у договоре са друштвом южне желъзнице, кои има првенство на ту пругу.

— У Ерделю се почивъ яко агитирати за конгрес романски, и то највише преко новина. „*Гацета Трава*“ опорим речма вавада на обадва романска митрополита, што их народ мора да натеруе на корак, кои би они први по праву требали да учине. Ако се, вели, прави народни конгрес не може држати, а оно бар конференция од свих изабраних деутираца романски. У тој би се имало саветовати, како би се народна права могла најбољ обезбедити.

Данашња „*Застава*“ доноси адресу г. управителю народног позоришта, подписану од неколицине тамошњах грађана. Сваки види, да е ова адреса последица тужбе коју е управљоуем одбору позоришном пре неколико дана Сомборска обштина противу злоупотребе власти управителъве послала. Наш дописник, коме е заиста стало до обставка позоришта, јави нам, да е г. прота Бранковић од куће до куће трчао и купно подице за адресу. Ми мислимо да ни едной ни другој страни не треба да е стало до *личности*, него до народног завода! Заслуге г. Борђевића о позоришту, какве су и колике су, то сви знамо, и грешимо, ако их претеруемо, тако што ако их не признаемо. Али ни едан прави патриота не сме е невест чинити тој околности, да ни е *прва* тужба противу штетне управе позоришне из Сомбора дошла. Више знатних обштина, више знатних србских родољуба, кои су не само врјатељи позоришта, него и *лични* врјатељи управителя, преко овог листа и *Напредна* обелоданили су мане управе позоришне, које, ако се за времена не уклоне, могу по завод од велике штете бити. Дакле браћо! руку по завод; пак предочитијемо народне користи своим собственим. Манимо се *арестраног* хвалисана, које людско достојанство код едног и другог понижава.

Као што се из поузданог извора дознае, јучер е у министарском савету, кои е под председанштвом Нђг. Вел. држан, важан едан акт подписан, кои ће се у „Виш Цтг.“ можебити већ сутра или прекутра обнародовати. Ми варавно незнамо, шта е уораво ту закључено; али едан познаник наш, кои е у вишим круговима добро примљен, саобшти нам е, да ће овај хрват. сабор скорим разлуштен бити и да ће се одма затим нови избори за други сабор разписати, шта више да е у том обзире већ и рескрипт готов. Можда ће то тај акт бити, што га е Нђг. Вел. јучер подписало?

О договорима у комисијама угар. сабора, или болъ у пештанским саборским клубовима јавил нам се, да Угарска нити може, нити оће да сматра „трговину“ као заднички посао, бар у толико не, у колико се односи на јавне послове и грађевине, при чему сабор особито грађевнъ железница пред очима има.

У Чешкој су се у садъ примедбе офц. „Естр. Цтг.“: „да се влада неможе начинити помагачем федералистич стране,“ — народјаци јак озоведли Говори се, да ће неки господа од високе аристокрације у Беч одуговати, да министра гр. Велзредиа о овој примедби „Естр. Цтг.“ у колико се неста за орган државног министарства сматра, лично интерцелуо.

— Околина државног министарства труби еднано, да *кралъ рескрипц* угарском сабору петреба баш за *последню реч* владину сматрати.

Угарска.

У Пешти су 24 фебруара у стану словачког посланика Бернарда Улмана држали конференцију њих 25—30 заступника горњоугарских словачких изборних срезова, како да се нађу у данашњ време справ Мађара у питању о народностима. Кубица е предлагало, да словачки посланици у дољњим дому пожури решених питања о народностима и да се јавно заузму, да праведна захтевања немађарских народности у Угарској испуњена буду. У смислу ове пожуриће да послан. дом без одлагања одну комисију одабере која би дотични законски предлог сачинила. О овом предлогу се живо дебатовало. Једни говореше, да би противно опортунитету било, кад би словачки заступници изборних срезова такъв предлог дому поднели; а други опет тврдише, да би баш ти заступници најисходни посредници били у тако деликатном питању о народностима, и да би баш иницијатива од њихове стране највећег успеха имала. Ние се могло доћи ни до каквог резултата, те ће се конференција продужити. О самом начину задовољња немађарских народности тек ће се договарати.

Аустрија.

„Пешт. Лойду“ пишу под 24 феб. из Беча: Данас е руски посланик гроф Ставелберг имао подужи разговор са грофом Менсдорфом, кои се тичао питања о подунавским кнежевинама и предстојеће конференције. Уедно е рекао о сакупљању руске војске, да то нема никакве агресивне дѣла и да су вести о величини те војске претеране. Што се тиче париске конференције то Русија дела јавити Порте, т. е. да се Молдавска од Влашке оддеси, а да се свакој кнежевини дозволи избор земљаског владоца из средине свеа. У обште жељи Русија у том питању у споразумљиво са осталим силама, кои су уговор подписале, радити. Доцније е посетито гроф Ставелберг још и енглеског и пруског посланика. Веле, да се справ последнић мало другаче изяснио.

Истом листу пишу из Београда, да се тамо Турци јак бој издѣства, те да су због тога у великој запарѣ. Турска влада удесила е формални шпиовски систем, те марљиво изтражуе дописнике, кои страним новинама што против Турака дописуо. Тако е пре пратког времена у Сарајеву едан трговац уапшен, ког су за дописника држали. И на аустријској земљи у Земуну, Загребу, Броду и т. д. издржава Турска влада на ту дѣла свои тайне агенте, кои јој одма имаю имена таквих особа назначити.

— Кнез Куза дошао е преко Темшваре и Пеште овамо, одакле ће даљ у заграницу ићи.

Ердель.

„Телеграф. Роман“ доноси слѣдеће карактеристичне и врло сходне примѣбе: „За чим теже Мађари, и шта желе Ромањ? Као што се из адресе пештавске дољње куће увиђа, Мађари неће ништа више ни мањ,

него реституцију од год. 1848, едном речју, они желе парламентарну одговорну министарству владу. Ништа данас друго нечуе се од тако званих народних пријатеља, него те „велике речи“; но маса народа или уоравно јавно миѣнѣ, дае редко таконим речма онакови значѣј, накови тако звани народни пријатељи, него се већом чаѣшћу по овима новода; велика Француска револуција прогласила е слободу и едикност, но оно ће обоа скорим Наполеон у нови абсолютизам преокренути. Револуциом од год. 1830 дошла е Француска до тако зване заступничке владе са одговорним министарством. На како се преврнула та парламентарна влада у Француској? Подела слободу и различите новласнице људима владајуће коморске партије, а велике порезе, неслободу и превирањ свима другима. Пештијско и њаре ставѣ немађарских народа за време старог угарског устава. Стара конституција признала е као политични народ комплексне благородства своју народности без разлике. Дипломатичан език, као год и законодавства и администрације био е латински Мађарски политичари и публицисте говоре непрестано о историчном правном континуитету. Кад би се мађарски народ комплексу свју народа угарски као „политичан народ“ подчинио, — али то исторично право??? Кад се из законодавства и администрације латински език изтисне, и на место овога без сваког призрака на друге езике мађарски стави. — Би то исторични правни континуитет???

Истина е, да садашњи дух времена незадовољна е са мртвим латинским езиком у администрацији. Дакле добро, али зашто би администрација из више езика немогућа била, као што е то у Швајцарској? Мађарски политичари хтели би од њиховог народа велики народ као Француски створити, и од туд изђаризирањ законерства и управе. Ние доста, што су севаша синови, цвет романског народа, најсветлије романске породице — Хунјиди, Мейлат идр. велики едан део романског благородства чрез Мађаре своа народности одрекли, него нашем народу предстои још и опасност од предстојеће парламентарне владе. — Из досадашњег развитка угарског устава неда се тако лако погодити, коме би такова влада добро дошла! Ми закључуемо е ономеном, да су ердельски Ромањ — кои су, као што е познато, тога реда од уживања конституције истиснути, што су грчко-православне вере — свагда од царева забобурнице куће заштите и помоћи добивали против наметутог им, и толико пута обновљивом заклетвом трију архиепископских народа издржаног врла. Но да су они под парламентарном угарском министарском владом били, гди би онда заштите имали? Због тога дакле захтевамо ми Ердельци место парламентарне владе устроити Муниципална, — то е наша романска перола!

НАЈНОВНЕ

Загреб 25. фебр. У данашњој дебати о извештју одборском о кралъ рескрипту предлагје Полит: да се депутација заузме, да троед. краљевна на пештанском сабору буде у смислу закона од 1848. колективно заступљена. Напоследку буде редакција одборска са 64 пр. 56 гласова задржана. О распусту сабора ние на Вапа још ништа стигло. Услед данашњег гласава левица ће сутра изостати

Беч 25. фебр. Све вести о предстојћим изјавима владе у погледу устава званично се дементују. Пређашњи начелник министарства трговине, Блаумфелд, умро е од капља

Беч 25. фебр. „Ауг. Ал. Цтг.“ јавља, да има изгледа, да ће принц Отои Баварски бити изабран за кнеза у подунавским кнежевинама. Због овога су се тамо јак забричули, почем е принц Отои преузитиван престолонаследник у Баварској.

Цариград 10. феб. Али Паша е изјавио посланичкој конференцији, да ће Порта на основу уговора едног комисара у Букарешт послати, да прими до избора провизорну владу у руке. Посланици се тиме противише, те ће се причекати, док они од свои сила не добију инструкције. — Командант од Шумле добио е налог, да буде спреман за полазак на границу.

Из Тиѳлиса јављаю, да е Бокхарски Емир одустао од опозиције против руске политике у Конау и да се попукао натраг у Бокхару.

Черновица 24. фебр. Ние кетива, што су Бечки листови јављали, да е руска војска почела преко Прута прелазити. Напротив повукла се војска натраг од Прута у већа места, те сад обстоп само војнички кордон.

Париз 23. фебр. „Монитор“ јавља, да су скоро сви посланици свои пуномоћна писма за конференцију о подунавским кнежевинама већ добили.

Из Беча се јавља, да е пре три дана држан

министарски савет, кои се у државном министарству у необично време, у девет сати пре подне скупио, пак до едног сата после подне трајао. Ту су били сви министри, и сва шри канцелара. Гроф Велзредиа одмах е после конференције отишао Нђг. Велзредиа.

Из Котора брзавно се јави „Нов. Фр. м. денбл.“ да црногорског агента К. у Складу турски генералии губернатор муѣир Исмаил Паша ние хтео навити ер иђгово посланство према Порти из е законито. — По гласовима из Пештић народ се у Црној Гори оружа.

Загреб, 26. фебр. Тридесет и четир члана од уавонске странке неће при сутрашњим избору депутације за Пешту учествовати, ер се инструкција у погледу обитих дѣла са земљаском адресом не слаже.

— Сремска жуванѣ упутила е свое посланике, да раде што за више тешким савет са Угарском.

Загреб 26. фебр. Бедиковић подноси изјавенић од њих више посланика, да они не ће у избору пештанске депутације нити активно, нити пасивно учествовати.

Букарешт 26. фебр. Влада, комора и сенат послат ће свако по два посланика у паризку конференцију.

Петроград, 26. фебр. „Навалид“ оповргава све гласове о концентrirаној руске војске на пруту.

Из Загреба јавља се „П. Лойду“, да Срби сабору право неврлике. Дјнас е, вели дописници, опет едина обитина из сремске жуванѣ молала, да се у законнику еднано равноправност даде Хрватима и Србима. После дуже дебате одреѣен е одбор, кои ће дефинирати (определити) име „Срба“ и после у пуној седници предлог свои поднети. Любопитљиви смо чути ту дефиницију имена Србског.

— Вредно е знати какав пољ имаю немачки автономистичан листови о славенству, и иђговом политичком положају.

Грчки лист „телеграм“ у полемици својој противу федералистичног „Цукуиѳта“ између о-стаоко овако претв:

„У дуализму видимо за дуго време едну едиту форму, под којом е обштанак Аустрије могућан. Ми исчислимо то дошле, докле господаревѣ Славенства престане бити претви за цивилизацију, и опасност за политичку слободу, и док се овај елемент не удигне до изобразења западе Европе.“ Ни е ли ово увреда противу целог аустријског Славенства, кои сачинара абсолютно већину царевине аустријске? И шта е последица овких неправедних увреда?

Т Р Г О В И Н А.

БЕЧ. 26. фебр. шпенца продано 20.000 мерова. Цена 3 евр. 60—65 кр.; ечим 2 евр. 25 нов. зоб 1 евр. 55 нов. кукуруз 2 евр. 35.

Бечка берза од 28. фебруара

Table with 2 columns: Currency/Commodity and Price. Includes entries for Silver (101.90) and Dukat (4.89).

Л У Т Р И Ј А.

Темшварска од 28. феб. риз. 51. 25. 16. 47. 56. Будимска од 7. марта римског. 51. 28. 44. 41. 24.

О Г Л А С И С т е ч а ј .

У месту Хидошу, у протопресвитерату Мохачком диецезе Будимске управљива е штација учитељска е којом е скопчана годишња плата от 30 е. а. пр. 16. пож. мерова жита, 2. пож. мерова кукуруза у врну, 3. жнова вина, 3. хвата тврда дрва, пол пож. мѣрова парна, и 3. ланца обраће земљ са слободним обиталиштем.

Проситељ, кои би желели ону штацију добити, имаю вршенија свои подкрѣпљена са свидѣлствима сврху редовно вршенија прописанихъ предуготовички наука, досадашњѣ службе и сврху морална и политичког поведенија заедно са крштенним писмом консисторијуму диецезе Будимске до 24. марта о. г. поднети. У Сентадрен, 10. фебруара 1865.

Консисторијум источне цркве диецезе Будимске. 8—3—3

Распродаја намештаја.

Имамо част и. и. публици и уваженим пријатељима нашим понизио јавити, да нашу од наше годишнъ дана у овој вароши постојећу трговину са намештајем напуштамо; зато смо удесили коначну распродају, при којој ће се сво стовариште намештаја, огледала, материја и пештавства испод куповне цене продати.

У НСаду у фебр. 1866. 9—3—3 Е. Франк и Синовѣ.